

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

Policy Recommendations for Professional Administrators Development in Wang Yai Consortium, The Secondary Educational Service Area Office 25

ฉัตรพล อัครปฐม (Chatpol Akarapratum)* ชีรศักดิ์ ศรีประเสริฐ (Teerasak Sriprasert)^{1*}

ศักดิ์ดา พรหมกุล (Sakda Promkil)* อาทิตย์ โสดา (Artit Soda)*

ดาวรุวรรณ ถวิลการ (Dawruwan Thawinkam)**

(Received: May 31, 2019; Revised: October 10, 2019; Accepted: October 11, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ โดยการศึกษาเอกสาร ศึกษาพหุกรณี สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ และระยะที่ 2 ตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของข้อเสนอเชิงนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ของการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพในด้าน ผู้นำด้าน ICT ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางวิชาการ ผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

This policy Recommendations aim to purpose the policy recommendations to develop professional administrators in Wang Yai consortium, the secondary educational service area office 25. Research methodology conducted by 2 phases; phase 1 study to make policy recommendations for professional administrators by documents analysis, multi-case studies, and in-dept interviewing 3 experts to making the draft of policy recommendations. Phase 2 investigate policy recommendations by 5 experts were to assess the propriety, feasibility and utility of policy recommendations. The results found that : The policy recommendations to develop professional administrators in Wang Yai consortium, the secondary educational service area office 25 in their vision, mission, goals, objectives, strategies, and practices of professional administrators development that focus on ICT leadership, transformation leadership, instructional leadership, and moral and ethics leadership of policy recommendations located at the high level.

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย ผู้บริหารมืออาชีพ สหวิทยาเขตแวงใหญ่

Keywords: Policy recommendation, Professional administrator, Wang Yai consortium

¹Corresponding author: teerasak.s@kkumail.com

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ในอนาคต 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2560 – 2579) บริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ฉับพลัน และซับซ้อนเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ในหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยอย่างมาก จึงจำเป็นต้อง “รู้เท่าทัน” และ “เข้าใจ” บริบทต่าง ๆ เหล่านี้ อย่างลึกซึ้ง ทั้งโอกาสที่จะเกิดขึ้นและความเสี่ยงความท้าทายที่ต้องบริหารจัดการ ได้อย่างชาญฉลาดและทันเหตุการณ์ เพื่อที่จะกำหนดกลยุทธ์ที่เชิงรุกในการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นและเชิงรับในการบริหารความเสี่ยงบนพื้นฐานของความเข้าใจถึง “จุดแข็ง” และ “จุดอ่อน” ของประเทศอย่างรอบด้าน คำถามที่ตามมาคือ บริบทที่จะเกิดขึ้นเหล่านั้น จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างไร จะบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดความเสี่ยงหรือผลกระทบให้ต่ำสุด ได้อย่างไร สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตอย่างมากและเป็นแนวโน้มที่มีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น

รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีกรอบแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการเท่าเทียมกันในสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ [1] และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 จากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกวงการวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก และผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป [1]

จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติหรือเป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงในการอำนวยการ เพื่อที่จะทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตบุคคลที่มีความสามารถในการแข่งขัน มีการพัฒนาและมีศักยภาพ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา คือ การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดย สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดให้ครู ผู้บริหาร จะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง อีกทั้งบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นมืออาชีพ นอกจากผู้บริหารจะมีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรมแล้ว จะต้องมีความเป็นมืออาชีพในฐานะบุคลากรหลักของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่ส่งต่อความสำเร็จขององค์กร หากองค์กรใดมีผู้นำ (Leader) หรือผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ดี องค์กรนั้นก็จะสามารถดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ดังนั้นองค์กรจึงต้องการนักบริหารมืออาชีพ เพื่อช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ [2] ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพเพื่อให้การบริหารประสบผลสำเร็จ ผลิตบุคคลที่มีศักยภาพเพื่อไปปรับใช้สังคม และสอดคล้องกับกรอบแนวปฏิบัติของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีอีกด้วย

จากสภาพการณ์ที่ได้กล่าวมานั้น ทีมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำมาศึกษา ค้นคว้า โดยทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ โดยข้อเสนอเชิงนโยบายเป็นการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่อนาคตที่ดีกว่าในปัจจุบัน [3] เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นมืออาชีพให้แก่ผู้บริหาร

ซึ่งจากการศึกษาเอกสารจาก 6 แหล่ง [2,4,5,6,7,8] ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารมืออาชีพได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้นำด้าน ICT 2) ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำทางวิชาการ 4) ผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปใช้เป็นโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตแวงใหญ่ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 25 ประกอบไปด้วย 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนก้านเหลืองวิทยาคม โรงเรียนท่านางแนววิทยาคม โรงเรียนโนนศิลาวิทยาคม โรงเรียนโนนสะอาดวิทยาคาร โรงเรียนแวงน้อยศึกษา โรงเรียนแวงใหญ่วิทยาคม และโรงเรียนสันติพัฒนกิจวิทยา เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ตามบริบทสภาพชุมชน ซึ่งองค์ประกอบของผู้บริหารมืออาชีพที่ได้กล่าวมาข้างต้น และกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จะนำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มาใช้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่
2. เพื่อตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) ที่ยึดหลักการวิจัยแบบผสมเพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากหลากหลายแหล่งตามหลักการสามเส้า (Triangulation) และหลักการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับฐานราก (Grounded/Grass Root Stakeholders) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติของการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ โดยดำเนินการวิจัย 3 วิธี คือ

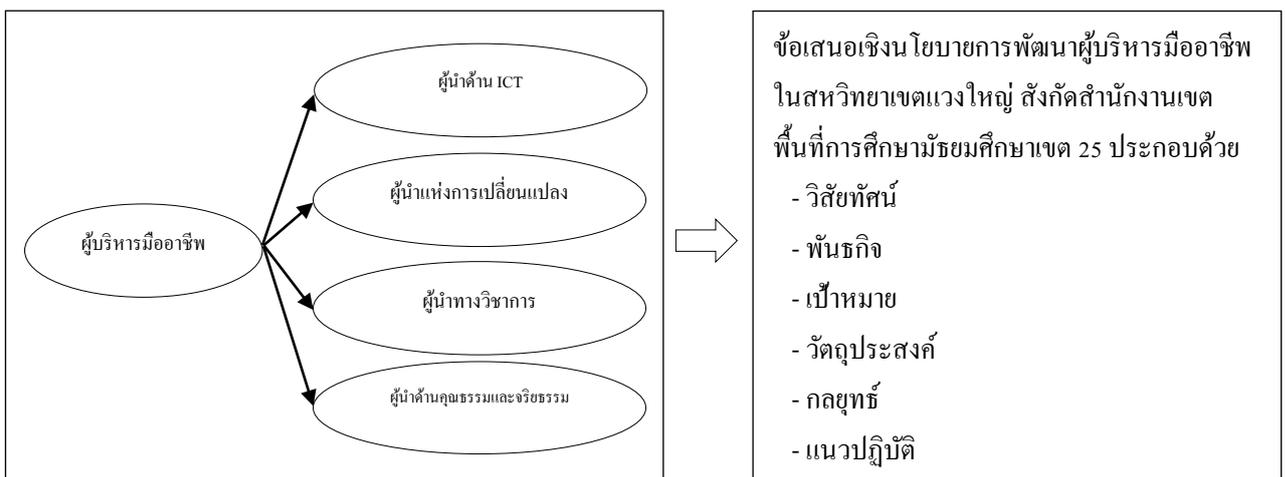
- 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ (Document Study)
- 2) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อศึกษาสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่นำไปสู่การเป็นต้นแบบในการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ จำนวน 2 แห่ง โดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง คือ โรงเรียนแวงน้อยศึกษา และโรงเรียนโนนศิลาวิทยาคม โดยได้กำหนดตัวชี้วัดในการเลือกพหุกรณี จำนวน 4 ตัวชี้วัด คือ 1) เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้าน ICT 2) เป็นโรงเรียน World Class Standard 3) มีหลักสูตรมากกว่า 1 หลักสูตรที่ตอบสนองแก่ผู้เรียน 4) เป็นสถานศึกษาหรือมีผู้ที่ได้รับรางวัลด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 3) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง คือ 1) ดร.สวัสดิ์ แก้วชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไผ่ 2) นายทวีศักดิ์ สมนอก ผู้อำนวยการโรงเรียนแวงน้อยศึกษา 3) นายสมนึก เรืองลือ ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนศิลาวิทยาคม โดยได้กำหนดตัวชี้วัดในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 4 ตัวชี้วัด คือ 1) เป็นผู้บริหารที่ส่งเสริมด้าน ICT มีบุคลากรหรือนวัตกรรมต้นแบบ 2) เป็นโรงเรียน World Class Standard 3) ส่งเสริมและจัดให้มีหลักสูตรมากกว่า 1 หลักสูตร ที่ตอบสนองแก่ผู้เรียน 4) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 วิธีการนั้นทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ระยะที่ 2 การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ด้วยการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งประกอบผู้บริหารและนักวิชาการ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้วยการใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ทีมผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง [2,4,5,6,7,8] ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารมืออาชีพได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้นำด้าน ICT 2) ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำทางวิชาการ 4) ผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ และเพื่อเสนอแนะนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ มีดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ คือ พัฒนาคุณภาพผู้บริหาร บนพื้นฐาน ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้าน คือ ความเหมาะสม ($\bar{x}=4.33$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.00$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.33$)
2. พันธกิจ คือ พัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ 4 ด้าน คือ ผู้นำด้าน ICT ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านผู้นำทางวิชาการ และด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.75$) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$) และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.92$)

3. เป้าหมาย ได้แก่
 - 3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองรอบด้าน บนพื้นฐานของภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน
 - 3.2 สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนโดยมีผลการประเมินทั้งสองด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{x}=4.33$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x}=3.67$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=5.00$)
4. วัตถุประสงค์
 - 4.1 เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่
 - 4.2 เพื่อตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่โดยมีผลการประเมินทั้งสองด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.67$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.00$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=5.00$)
5. กลยุทธ์ คือ พัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ 4 ด้าน คือ ผู้นำด้าน ICT ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านผู้นำทางวิชาการ และด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีผลการประเมินทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{x}=4.75$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.00$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.92$)
6. แนวปฏิบัติ มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ
 - 6.1 ด้านผู้นำด้าน ICT ดำเนินการดังนี้
 - 1) ออกแบบและจัดทำสื่อต่างๆ โดยใช้ ICT ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2) แสวงหาความรู้ใหม่เพื่อให้ก้าวทัน ยุค ICT
 - 6.2 ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ดำเนินการดังนี้
 - 1) รับฟังข้อคิดเห็นของบุคลากรทุกระดับเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา
 - 2) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา
 - 6.3 ด้านผู้นำทางวิชาการ ดำเนินการดังนี้
 - 1) พัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก โดยใช้ ICT ในรูปแบบที่หลากหลาย
 - 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด
 - 6.4 ด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ดำเนินการดังนี้
 - 1) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพ
 - 2) บุคลากรทุกระดับมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงานโดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=5.00$) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.00$) และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=5.00$)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่า การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ เพื่อสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ และพัฒนา

ผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย วิทยาลัยฯ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแนวปฏิบัติ ได้ข้อกำหนดดังนี้ วิทยาลัยฯ คือ พัฒนาคุณภาพผู้บริหารบนพื้นฐานภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน พันธกิจ คือ การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้นำด้าน ICT ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถด้าน ICT เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรรู้เท่าทันสื่อ 2) ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาความคิดเติบโต (Growth Mindset) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ และการสร้างโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ด้านผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านงานวิชาการ และการส่งเสริมและพัฒนาการนำความสามารถด้าน ICT เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพ เป้าหมาย คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองรอบด้านบนพื้นฐานของภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน และสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อสร้างนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ 2) เพื่อเสนอนโยบายการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ กลยุทธ์ คือ การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้นำด้าน ICT ประกอบด้วย การใช้เครื่องมือด้าน ICT ในการบริหารและจัดการการเรียนการสอน และรู้เท่าทันสื่อและใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และให้องค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการ 3) ด้านผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้กับพัฒนาวิชาการของครูผู้สอน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) ด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย การให้ความสำคัญและตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพ และปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากร และมีแนวปฏิบัติ คือ 1) ด้านผู้นำด้าน ICT ประกอบด้วย การออกแบบและจัดทำสื่อต่าง ๆ โดยใช้ ICT ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อให้ก้าวทันยุค ICT 2) ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การรับฟังข้อคิดเห็นของบุคลากรทุกระดับเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ด้านผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก โดยใช้ ICT ในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด 4) ด้านผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพ และบุคลากรทุกระดับมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน

เมื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า โดยภาพรวมข้อเสนอเชิงนโยบายมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน และในกระบวนการวิจัยได้มีการศึกษาและถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่วิจัย และเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ แต่ยังมีบางประเด็นที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ซึ่งนักบริหารมืออาชีพในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นกรอบหรือแนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาจะสำเร็จได้ตามเป้าหมายและมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนและปฏิรูปการศึกษาในรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และบริหารจัดการให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ [7] หากพิจารณาแนวปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้นำด้าน ICT พบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุด จากการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อการบริหารองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ที่สามารถกำหนดภาพในอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นเป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสมที่ผู้บริหารมืออาชีพต้องนำไปใช้ในองค์กร ด้านผู้นำทางวิชาการ [2] จากงานวิจัย [6] ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 พบว่าผู้บริหารควรเป็นผู้มีความสามารถทางวิชาการ โดยมีผลงานวิชาการให้ปรากฏและเป็นที่ยอมรับของสังคมและคนทั่วไป ผู้บริหารควรฝึกฝนสามารถนำเอาความรู้ หลักการต่างๆ มาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารควรมีความสามารถปรับตัวได้เร็ว เมื่อรู้ว่าสถานการณ์รอบตัวจะเกิดปัญหา ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาบูรณาการในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ได้ เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ก็อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ จากงานวิจัย [4] ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามความต้องการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดชุมพร พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามความต้องการของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร จากข้อเสนอเชิงนโยบายด้านคุณธรรมและจริยธรรมก็สามารถนำมาปรับใช้ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ได้

จะเห็นได้ว่าจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบของผู้บริหารมืออาชีพ รวมไปถึงผลจากการตอบแบบสอบถามข้อเสนอดังกล่าวมารณำไปปรับใช้ในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เพื่อนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้

1. สถานศึกษาในสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สามารถนำผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การกำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกันได้
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ 25 เพื่อนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อ

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ไปทำวิจัยและพัฒนาต่อในเชิงการปฏิบัติการหรือการนำนโยบายไปใช้เพื่อศึกษาผลการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Board of 20-Year National Strategy. Thailand's 20-Year National Strategy (2017-2036). 2016.
2. Boonsiri K, Porncharoenwiroj P. Leadership and professional education administrator. Journal of graduate studies valaya alongkron rajabhat university. 2014; 8(1): 1-16.
3. Sanrattana W. Research for Administration : Concept & Case study. 2013.
4. Thongprom K. The Characteristics of Professional School Administrators as Required by the Teacher under the Secondary Educational Service Area Office 11 in Chumphon Province. Buabandit journal of educational administration (buajead). 2017; 17(3): 301-309.
5. Wiriyanpan T. Human relations and management. 2003.
6. Monkalakiri R, Khumsri S, Piarodwon P, Charoensuk P. The Characteristics of Professional Educational Institution Administrators in the Schools under Nongkhai Office of Educational Service Area 3. 2008; 2(3): 127-137.
7. Jenkwao S, Jenkwao S. Being the professional manager in Thailand 4.0 Era. Journal of nakhonratchasima college. 11(3): 267-276.
8. Pashiardis P. Professor of Educational Leadership. Open University of Cyprus. 2009.